

ЕТНОДЕМОГРАФІЧНІ ПРОЦЕСИ В СТОЛИЦІ УКРАЇНИ (за матеріалами переписів населення 1959, 1989, 2001 рр.)

Володимир СКЛЯР

Дослідження етнодемографічних процесів у Києві має важливе наукове значення. Актуальність вивчення цих процесів визначається тим, що Київ є не лише найбільшим містом України, але й її столицею. Зміни чисельності та етнічного складу населення столиці безпосередньо впливали і продовжують впливати на суспільно-політичний та соціально-економічний розвиток усієї України.

Необхідність дослідження етнодемографічних процесів у Києві викликана також і тим, що в сучасній українській історіографії практично відсутні праці, присвячені вивченню цієї наукової проблеми, особливо це стосується аналізу результатів перепису населення 2001 року. Крім того, продовжують зберігатись стереотипи радянської пропаганди про зростання “багатонаціональності” населення, які не мають нічого спільного з реальними етнодемографічними процесами в столиці України. Найбільш достовірними і репрезентативними статистичними матеріалами для дослідження етнодемографічних процесів у Києві є переписи населення 1959, 1989, 2001 рр. [Итоги Всесоюзной переписи 1959 года. Украинская ССР. — Москва, 1963. — 168, 176; Национальный состав населения ССР. По данным Всесоюзной переписи населения 1989 г. — Москва, 1991. — 78, 92; Про кількість та склад населення України за підсумками Всеукраїнського перепису населення 2001 року // Урядовий кур’єр. — 2002. — № 244. — С. 11, 12]. На основі опрацювання цих матеріалів були підготовлені таблиці.

Вивчення змін чисельності та етнічного складу населення Києва проводилось як у цілому за 1959–2001 рр., так і окремо за двома часовими періодами: перший (1959–1989 рр.) та другий (1989–2001 рр.). Це дало можливість порівняти напрямки етнодемографічних процесів у “радянський” період (у добу бездержавності України) і у період напередодні та в перші роки незалежності, а також виявити особливості їх розвитку у кожному з цих двох часових відрізків.

Аналіз статистичних матеріалів переписів було проведено за такими напрямками: 1) загальна чисельність населення; 2) українців; 3) сукупна чисельність етнічних меншин, у тому числі: 4) росіян та 5) етнічних меншин, окрім росіян, а також 6) євреїв, білорусів, поляків. Такий розподіл створив умови для дослідження етнічних процесів за трьома рівнями. Перший — етнічний склад населення в цілому, другий — структура етнічних меншин, третій — структура етнічних меншин, окрім росіян. Вивчення результатів переписів населення 1959, 1989, 2001 років дозволило виявити і дослідити основні тенденції змін чисельності та етнічного складу населення Києва та порівняти їх з етнодемографічними процесами в цілому по Україні за цей час.

1. Загальна чисельність населення Києва інтенсивно зростала протягом першого періоду: з 1 млн. 104,3 тис. осіб у 1959 році до 2 млн. 572,2 тис. осіб у 1989 році [Таблиця 1]. Отже, за 30 років чисельність населення столиці України більш ніж подвоїлася, приріст складав 1 млн. 467,9 тис. осіб (132,93 %) [Таблиця 2]. Інтенсивне зростання чисельності Києва за цей час викликав не так природний, як механічний приріст, тобто масові міграційні потоки в контексті урбанізації, а також включення в межі столиці приміських населених пунктів.

Навпаки, за другий період (1989–2001 рр.) відбулось досить незначне скорочення загальної чисельності населення столиці України — на 2,5 тис. осіб (0,20 %) [Там само]. Головними причинами таких змін стали депопуляційні процеси, які охопили Україну в 90-і рр. і не оминули її столицю. На зменшення загальної чисельності населення Києва вплинула також і трудова еміграція за межі України, яка навіть не могла бути компенсована механічним приростом.

У 1959–2001 рр. спостерігався приріст чисельності всього населення столиці, до того ж, значно швидкіший за темпами, ніж у цілому по Україні, відповідно 132,45% та 15,22% [Таблиця 2, 8]. Із загального приросту чисельності населення України за 42 роки на

Київ припадало 22,95% [Підрахунки автора за даними таблиць 2, 8]. Ці відмінності у темпах приросту призвели до концентрації населення в столиці України. Так, частка Києва серед загальної чисельності населення України зросла вдвічі: з 2,64% у 1959 році до 5,32% у 2001 році [Таблиця 6]. Тобто, якщо в 1959 році в столиці мешкав кожен 38-й житель України, то в 2001 році — вже кожен 19-й [Підрахунки автора за даними таблиць 1, 7].

2. На відміну від усього населення, чисельність українців у Києві зростала протягом обох періодів, хоча темпи приросту за перший період були значно вищими, ніж за другий, відповідно 180,76% та 13,26% [Таблиця 2]. У цілому за 1959–2001 рр. приріст чисельності українців у столиці становив 1 млн. 447,0 тис. осіб (217,99 %) [Там само]. Зокрема, в 1959 році їхня чисельність складала 663,8 тис. осіб, а в 2001 році — 2 млн. 110,8 тис. осіб [Таблиця 1]. Із загального приросту чисельності населення Києва за 42 роки на українців припадало 98,93 % [Підрахунки автора за даними таблиці 2]. Отже, загальна чисельність населення столиці України за 1959–2001 рр. зростала переважно лише за рахунок українців.

Інтенсивне зростання чисельності українців за цей час безпосередньо позначилось і на змінах етнічного складу населення Києва. Їхня частка серед усього населення столиці збільшилася з 60,11% у 1959 році до 82,28 % у 2001 році [Таблиця 3]. До того ж, коли по Україні в цілому частка українців скорочувалася протягом першого періоду і зростала у другому, у Києві спостерігалось зростання цієї частки протягом обох періодів [Таблиця 3, 9]. До цього варто додати, що якщо в 1959 році частка українців серед усього населення столиці була меншою, ніж серед усього населення України, відповідно 60,11% та 76,81 %, то в 2001 році ситуація стала цілком протилежною — відповідно 82,23% та 77,82 % [Там само].

Такі зміни викликані тим, що темпи приросту чисельності українців у Києві були значно більшими, ніж темпи зростання чисельності українців в Україні, відповідно 219,99% та 16,74% [Таблиця 2, 8]. Із загального приросту чисельності українців в Україні у 1959–2001 рр. на Київ припадало 26,88%, тобто більше чверті [Там само].

Відмінності в темпах приросту призвели до того, що частка українців, які мешкали в Києві, серед загального числа українців за 42 роки зросла з 2,06% до 5,62% [Таблиця 6]. Тобто відбувалося їхнє зосередження у столиці, про що свідчить таке порівняння: якщо в 1959 році в столиці перебував кожен 49-й українець, то в 2001 році — вже кожен 18-й [Підрахунки автора за даними таблиць 1, 7].

Аналіз статистичних матеріалів трьох переписів засвідчує, що за 1959 — 2001 рр. відбулися важливі зміни в чисельності українців у Києві. Характерною ознакою цих змін стало не лише інтенсивне зростання їх числа, але й збільшення їх частки серед усього населення столиці України. Отже, виявилась тенденція до зростання етнічної однорідності населення Києва. Подібні зміни спостерігались також і в цілому по Україні.

3. У динаміці загальної чисельності етнічних меншин Києва за два періоди сталися величезні зміни. Протягом першого (радянського) періоду спостерігалось швидке зростання їхньої чисельності за рахунок насамперед механічного приросту — на 60,84% (268,0 тис. осіб) [Таблиця 2]. Протягом другого періоду (напередодні та в роки незалежності України), навпаки, відбулося стрімке скорочення їх числа — на 35,61% (252,3 тис. осіб) [Там само]. Це стало результатом міграцій, а також дії природної етнічної асиміляції українською більшістю етнічних меншин. Тобто, в 1959 році чисельність етнічних меншин у Києві складала 440,5 тис. осіб, у 1989 році досягла максимального рівня — 708,5 тис. осіб, а в 2001 році скоротилась до 456,2 тис. осіб [Таблиця 2].

За рахунок скорочення числа меншин у другий період зменшилася і загальна чисельність всього населення Києва [Там само]. В цілому за 1959–2001 рр. сукупна чисельність етнічних меншин у столиці зросла лише на 3,56 %, що було значно менше за темпи приросту числа українців — 217,99 % [Там само]. Досить незначним був приріст чисельності меншин і в абсолютних показниках — лише 15,7 тис. осіб, особливо на тлі зростання числа українців — 1 млн. 447,0 тис. осіб [Там само]. Із загального приросту чисельності всього населення Києва за 42 роки на меншини припало лише 1,07 % [Підрахунки автора за даними таблиці 2].

Низькі темпи приросту загальної чисельності етнічних меншин спричинили і скорочення їхньої частки серед усього населення Києва з 39,89 % у 1959 році до 17,72 % у 2001 році [Таблиця 3]. Отже, за 42 роки частка меншин серед загальної чисельності населення столиці України скоротилася більше ніж удвічі.

Хоча за перший період приріст чисельності етнічних меншин у Києві був дещо більший (60,84 %), ніж у цілому по Україні (44,51 %), але і за другий період темпи скорочення числа меншин у столиці були більшими, ніж по Україні, відповідно 35,61 % та 23,76 % [Таблиця 2, 8]. За 1959–2001 рр. темпи приросту чисельності етнічних меншин у Києві були втричі меншими за темпи зростання загальної чисельності меншин України, відповідно 3,56 % та 10,18 % [Там само]. Тому і частка столиці серед загального приросту чисельності етнічних меншин України за 42 роки була незначною – 15,7 тис. осіб з 988,7 тис. осіб, тобто лише 1,59 % [Там само].

Територіальне розміщення етнічних меншин у Києві у цей час майже не змінилося, хоча частка столиці серед загальної чисельності меншин зменшилася з 4,54 % до 4,26 % [Таблиця 6]. До цього варто додати, що якщо в 1959 році за ступенем концентрації в столиці меншини значно переважали українців (2,06 %), то в 2001 році дещо поступалися перед ними (5,62 %) [Там само].

Отже, протягом 1959–2001 рр. відбулися суттєві зміни в чисельності етнічних меншин в Києві. Визначальною ознакою цих змін стало зниження темпів приросту їх чисельності на тлі зростання числа українців, але насамперед скорочення їхньої частки серед усього населення столиці України. Хоча напрямки змін чисельності етнічних меншин у цілому по Україні та в її столиці в основному збігались, але масштаби цих змін були досить різними.

4. У динаміці найбільшої за чисельністю етнічної меншини в Києві – росіян спостерігались значні часові відмінності. Зокрема, протягом першого періоду чисельність цієї меншини зростала досить високими темпами (111,05 %), а протягом другого періоду число росіян зазнало суттєвого скорочення (37,15 %) [Таблиця 2]. У цілому за 1959–2001 рр. їх приріст складав 32,64 % [Там само]. У 1959 році

число росіян у Києві становило 254,3 тис. осіб, у 1989 році досягло максимуму – 536,7 тис. осіб, а в 2001 році зменшилась до 337,3 тис. осіб [Таблиця 1].

Головним чинником, який вплинув на інтенсивне зростання їх чисельності за перший (радянський) період, стала масова міграція (механічний приріст). Не меншу роль відіграла етнічна асиміляція росіянами інших меншин, і не лише меншин, а й українців. Ці асиміляційні процеси у своїй суті були штучними, бо природної асиміляції зазнають якраз етнічні меншини, однією з яких і були завжди росіяни, а не корінна більшість. У радянські часи домінуючий статус у суспільстві мала не українська, а російська мова, тому асиміляційні процеси носили не природний, а штучний характер.

З відновленням державної незалежності України припинилось масове переселення росіян. До того ж, асиміляційні процеси почали набувати природного характеру. Тому етнічної асиміляції зазнала російська меншина, насамперед ті її представники, які походили зі змішаних українсько-російських сімей. З набуттям українською мовою статусу державної, підвищенням соціального престижу за розширенням її функціонування в суспільстві можна цілком аргументовано прогнозувати посилення процесів етнічної асиміляції росіян в Україні, у тому числі і в її столиці, що об'єктивно призведе до подальшого скорочення чисельності цієї меншини.

У зв'язку з тим, що за темпами приросту чисельності за 1959–2001 рр. росіяни поступалися українцям, то і частка цієї меншини серед загальної чисельності населення столиці України зменшилась з 23,03 % до 13,14 % [Таблиця 3]. З іншого боку, за темпами приросту росіяни переважали зростання сукупної чисельності етнічних меншин у Києві за 42 роки, відповідно 32,64 % та 3,56 % [Таблиця 2]. Тому і загальна чисельність етнічних меншин столиці збільшувалася переважно за рахунок самих лише росіян. Внаслідок цього і частка росіян серед загальної чисельності етнічних меншин у Києві зростає з 57,73 % у 1959 році до 73,94 % у 2001 році [Таблиця 4]. Отже, абсолютну більшість серед етнічних меншин Києва, до речі, як і всієї України, складали представники лише однієї меншини – росіяни.

Подібно до Києва, відбувались зміни чисельності росіян у цілому по Україні, як за окремими періодами, так і за 1959–2001 рр. Але темпи приросту чисельності цієї меншини по Україні за 42 роки були майже вдвічі меншими, ніж у Києві, відповідно 17,53 % та 32,64 % [Таблиця 2, 8].

Відмінності в темпах приросту сприяли збільшенню частки росіян, які мешкали в Києві, серед загальної чисельності цієї етнічної меншини з 3,59 % у 1959 році до 4,05 % у 2001 [Таблиця 6]. Але, незважаючи на тенденцію до зосередження росіян у столиці, їхня частка серед усього населення Києва, становила відповідно 17,28 % та 13,14 % [Таблиця 3, 9]. Хоча ще в 1959 році ситуація була протилежною: частка росіян серед населення Києва була більшою, ніж серед населення України відповідно 23,03 % та 16,93 % [Там само]. Такі зміни були викликані тим, що темпи приросту чисельності українців у Києві за 1959–2001 рр. були значно вищими за темпи зростання їхнього числа у цілому по Україні [Таблиця 2, 8].

Як і в Києві, загальна чисельність етнічних меншин в Україні за 42 роки зростала переважно за рахунок збільшення числа росіян [Таблиця 8]. Росіяни, як і в столиці, склали абсолютну більшість також і серед загальної чисельності етнічних меншин України у 2001 році — 77,89 % [Таблиця 10]. Отже, протягом 1959–2001 рр. відбулись значні зміни чисельності росіян як у цілому по Україні, так і в її столиці, що призвело до зміни частки росіян серед усього населення та в структурі етнічних меншин.

5. На відміну від росіян, сукупна чисельність інших етнічних меншин у Києві зменшувалась протягом обох періодів. У цілому за 1959–2001 рр. їхня загальна чисельність скоротилася на 36,14 % [Таблиця 2]. Головними причинами зменшення чисельності цієї групи меншин були не лише міграції, характерні переважно для другого періоду, а насамперед етнічна асиміляція переважно у формі зросійщення за перший період та українізації — за другий. Поширення в середовищі етнічних меншин екзогамних (міжетнічних) шлюбів також сприяло їх асиміляції. Сукупна чисельність етнічних меншин, окрім росіян, у Києві складала 186,2 тис. осіб, у 1989 ро-

ці — 171,8 тис. осіб, а в 2001 році — лише 118,9 тис. осіб [Таблиця 1].

Зменшення чисельності спричинило суттєве скорочення частки етнічних меншин, окрім росіян, серед усього населення столиці України з 16,86 % у 1959 році до 4,63 % у 2001 [Таблиця 3]. Тобто, за 42 роки ця частка зменшилась майже вчетверо. Скоротилась також і частка цієї групи меншин серед загальної чисельності етнічних меншин Києва, відповідно з 42,27 % до 26,06 % [Таблиця 4].

У цілому ж в Україні протягом першого періоду спостерігався незначний приріст чисельності етнічних меншин, окрім росіян, але за другий період вони, як і в Києві, зазнали суттєвого скорочення [Таблиця 8]. За 42 роки загальна чисельність цієї групи меншин скоротилася на 9,72 % [Там само]. Тобто, в Києві чисельність цієї групи меншин скорочувалась значно швидше (36,14 %), ніж у цілому по Україні [Таблиця 2, 8]. На Київ припадало більше чверті (26,43 %) загального скорочення чисельності етнічних меншин, окрім росіян, ніж в Україні за 1959–2001 рр. [Підрахунки автора за даними таблиць 2, 8].

Виявилась також тенденція до зменшення частки Києва серед загальної чисельності цієї групи меншин з 7,11 % у 1959 році до 5,03 % [Таблиця 6]. Отже, якщо в 1959 році за ступенем концентрації в столиці України етнічні меншини, окрім росіян, переважали навіть українців, то в 2001 році ситуація стала протилежною — рівень частки українців, які мешкали у Києві, був вищим за відповідну частку цієї групи меншин [Там само]. За 1959–2001 рр. скоротилась частка етнічних меншин України, бо чисельність росіян за цей час продовжувала зростати на тлі зменшення числа інших меншин [Таблиця 8, 10].

Отже, головною ознакою змін чисельності етнічних меншин, окрім росіян, за 1959–2001 рр. як у Києві, так і в цілому по Україні, стало не лише інтенсивне зменшення їхнього числа, але й скорочення рівня часток в етнічному складі населення та структурі етнічних меншин. Аналіз статистичних матеріалів переписів населення переконливо свідчить якраз про зменшення, а не зростання так званої “багатоетнічності” населення України та її столиці.

6. Протягом 1959–2001 рр. змінювалась також і чисельність окремих етнічних меншин

у Києві. Зокрема, протягом обох періодів інтенсивно зменшувалось число євреїв, чисельність білорусів та поляків, яка зростала протягом першого періоду, скоротилась за другий, а чисельність інших меншин збільшувалась протягом обох періодів [Таблиця 2]. У цілому ж за 42 роки в столиці України скоротилась чисельність євреїв на 88,34 %, з 153,5 тис. осіб до 17,9 тис. осіб, поляків — на 18,82 %, з 8,5 тис. осіб до 6,9 тис. осіб [Таблиці 1, 2]. Чисельність білорусів, навпаки, зросла на 25 %, з 13,2 тис. осіб до 16,5 тис. осіб, а інших меншин — на 605,45 %, з 11,0 тис. осіб до 77,6 тис. осіб, хоча в абсолютних показниках цей приріст був незначний, бо складав лише 66,6 тис. осіб [Там само]. На скорочення чисельності євреїв вплинув масовий їх виїзд до Ізраїлю та США. Зменшення числа білорусів та поляків відбувалось завдяки процесам етнічної асиміляції. Інтенсивне зростання чисельності інших меншин стало наслідком міграції.

За 1959–2001 рр. скоротились частки євреїв, білорусів та поляків серед усього населення столиці на тлі зростання частки українців. Особливо відчутно за цей час зменшилась частка євреїв з 13,90 % до 0,70 % [Таблиця 3]. У 2001 році жодна з цих трьох найбільших за чисельністю меншин після росіян не становила і 1 % загальної чисельності населення Києва [Там само]. Навпаки, частка інших меншин разом узятих збільшилася за 42 роки з 1,00 % до 3,02 % [Там само].

Відмінності у темпах приросту чи скорочення чисельності окремих меншин безпосередньо відбилися також і на змінах рівня їхніх часток серед загального числа етнічних меншин Києва. За 1959–2001 рр. найбільшого скорочення зазнала частка євреїв — з 34,85 % до 3,92 % [Таблиця 4]. Тобто, якщо в 1959 році кожен 3-й представник етнічних меншин столиці був євреєм, то в 2001 році — лише кожен 20-й. За 42 роки зменшилась також і частка поляків, та зросла частка білорусів, а особливо інших меншин [Там само].

За 1959–2001 рр. зазнала змін і структура етнічних меншин, окрім росіян, у Києві.

За рахунок зменшення рівня частки євреїв з 82,44 % до 15,05 %, збільшився рівень часток білорусів, поляків, а особливо інших меншин — з 5,91 % до 65,27 % [Таблиця 5]. Таким чином, за цей час у столиці України відбувся суттєвий внутрішній перерозподіл у структурі етнічних меншин, окрім росіян.

Територіальне розміщення окремих етнічних меншин суттєво відрізнялось. Зокрема, Київ продовжував залишатись головним осередком розселення євреїв в Україні, незважаючи на інтенсивне скорочення їхньої чисельності. У 2001 році в столиці перебував кожен 6-й представник цієї меншини в Україні [Таблиця 6]. Для порівняння, в 2001 році в Києві мешкав лише 18-й українець [Там само]. За ступенем концентрації в Києві білоруси, поляки та інші меншини разом узяті суттєво поступалися євреям [Там само].

Аналогічні за напрямками зміни чисельності євреїв, білорусів, поляків та інших меншин спостерігалися в цілому по Україні, як і в її столиці. Хоча до цього варто додати, що темпи приросту чи скорочення числа окремих з них децю відрізнялись, як і рівень часток серед усього населення та загальної чисельності етнічних меншин [Таблиці 8, 9, 10, 11].

Таким чином, за 1959–2001 рр. відбулися досить значні зміни в чисельності та етнічному складі населення Києва, як і в цілому України. Головною ознакою цих змін стало збільшення чисельності та частки українців серед усього населення столиці, тобто визначилась тенденція зростання етнічної однорідності населення Києва.

Зміни ж мовної структури населення столиці, як і в цілому України, за цей час були не зовсім сприятливими для української мови. Зберігались наслідки багатовікового зросійщення. Російська мова була рідною не лише для росіян, але й для значного числа етнічних меншин. Мало того, і серед українців, чи, точніше, їх частини, російська мова заступила в якості рідної українську. Проблема ж розвитку етнолінгвістичних процесів у Києві потребує окремого дослідження.

The article researches ethnodemographic processes in Kyiv. The author aims to change the stereotypes of raising of multinational population in Kyiv. Censuses of population of 1959, 1989, 2001 are analysed. The research considers 3 levels, i. e. ethnic composition in general, the structure of ethnic minorities, and the structure of minorities other than Russian. According to their data the conclusion is made that a tendency towards ethnic homogeneity has shaped. The ideas of the article are illustrated by 11 tables.

ДОДАТКИ:

Таблиця 1. Чисельність та етнічний склад населення Києва (тис. осіб)

		1959	1989	2001
1.	Все населення	1 104,3	2 572,2	2 567,0
2.	Українці	663,8	1 863,7	2 110,8
3.	Етнічні меншини:	440,5	708,5	456,2
	3.1. Росіяни	254,3	536,7	337,3
	3.2. Етнічні меншини, крім росіян, у тому числі:	186,2	171,8	118,9
	3.3. Євреї	153,5	100,6	17,9
	3.4. Білоруси	13,2	25,3	16,5
	3.5. Поляки	8,5	10,4	6,9
	3.6. Інші етнічні меншини, крім росіян, євреїв, білорусів, поляків	11,0	35,5	77,6

Таблиця 2. Зміни чисельності та етнічного складу населення Києва (тис. осіб, у %)

		1959–1989		1989–2001		1959–2001	
		тис. осіб	%	тис. осіб	%	тис. осіб	%
1.	Все населення	1 467,9	132,93	-5,2	-0,20	1 462,7	132,45
2.	Українці	1 199,9	180,76	247,1	13,26	1 447,0	217,99
3.	Етнічні меншини:	268,0	60,84	-252,3	-35,61	15,7	3,56
	3.1. Росіяни	282,4	111,05	-199,4	-37,15	83,0	32,64
	3.2. Етнічні меншини, крім росіян, у тому числі	-14,4	-7,73	-52,9	-30,79	-67,3	-36,14
	3.3. Євреї	-52,9	-34,46	-82,7	-82,21	-135,6	-88,34
	3.4. Білоруси	12,1	91,67	-8,8	-34,78	3,3	25,00
	3.5. Поляки	1,9	22,35	-3,5	-33,65	-1,6	-18,82
	3.6. Інші етнічні меншини, крім росіян, євреїв, білорусів, поляків	24,5	222,73	42,1	118,59	66,6	605,45

Таблиця 3. Етнічна структура населення Києва (в %)

		1959	1989	2001
1.	Все населення	100,00	100,00	100,00
2.	Українці	60,11	72,46	82,23
3.	Етнічні меншини:	39,89	27,54	17,77
	3.1. Росіяни	23,03	20,86	13,14
	3.2. Етнічні меншини, крім росіян, у тому числі:	16,86	6,68	4,63
	3.3. Євреї	13,90	3,91	0,70
	3.4. Білоруси	1,19	0,98	0,64
	3.5. Поляки	0,77	0,41	0,27
	3.6. Інші етнічні меншини, крім росіян, євреїв, білорусів, поляків	1,00	1,38	3,02

Таблиця 4. Структура етнічних меншин Києва (в %)

		1959	1989	2001
1.	Етнічні меншини:	100,00	100,00	100,00
	1.1. Росіяни	57,73	75,75	73,94
	1.2. Етнічні меншини, крім росіян, у тому числі:	42,27	24,25	26,06
	1.3. Євреї	34,85	14,20	3,92
	1.4. Білоруси	3,00	3,57	3,62
	1.5. Поляки	1,93	1,47	1,51
	1.6. Інші етнічні меншини, крім росіян, євреїв, білорусів, поляків	2,49	5,01	17,01

Таблиця 5. Структура етнічних меншин, окрім росіян, у Києві (в %)

		1959	1989	2001
1.	Етнічні меншини, крім росіян:	100,00	100,00	100,00
	1.1. Євреї	82,44	58,56	15,05
	1.2. Білоруси	7,09	14,73	13,88
	1.3. Поляки	4,56	6,05	5,80
	1.4. Інші етнічні меншини, крім росіян, євреїв, білорусів, поляків	5,91	20,66	65,27

Таблиця 6. Частка Києва серед відповідних груп населення України (в %)

		1959	1989	2001
1.	Все населення	2,64	5,00	5,32
2.	Українці	2,06	4,98	5,62
3.	Етнічні меншини:	4,54	5,05	4,26
	3.1. Росіяни	3,59	4,73	4,05
	3.2. Етнічні меншини, крім росіян, у тому числі:	7,11	6,42	5,05
	3.3. Євреї	18,27	20,69	17,20
	3.4. Білоруси	4,54	6,75	5,98
	3.5. Поляки	2,34	4,74	4,79
	3.6. Інші етнічні меншини, крім росіян, євреїв, білорусів, поляків	0,98	2,32	4,21

Таблиця 7. Чисельність та етнічний склад населення України (тис. осіб)

		1959	1989	2001
1.	Все населення	41 869,0	51 452,0	48 240,9
2.	Українці	32 158,5	37 419,0	37 542,7
3.	Етнічні меншини:	9 710,5	14 033,0	10 699,2
	3.1. Росіяни	7 090,8	11 355,6	8 334,1
	3.2. Етнічні меншини, крім росіян, у тому числі:	2 619,7	2 677,4	2 365,1
	3.3. Євреї	840,3	486,3	103,6
	3.4. Білоруси	290,9	440,0	275,8
	3.5. Поляки	363,3	219,2	144,1
	3.6. Інші етнічні меншини, крім росіян, євреїв, білорусів, поляків	1 125,2	1 531,9	1 841,6

Таблиця 8. Зміни чисельності та етнічного складу населення України (тис. осіб, у %)

		1959–1989		1989–2001		1959–2001	
		тис. осіб	%	тис. осіб	%	тис. осіб	%
1.	Все населення	9 583,0	22,89	-3 211,1	-6,24	6 371,9	15,22
2.	Українці	5 260,5	16,36	122,7	0,33	5 383,2	16,74
3.	Етнічні меншини:	4 322,5	44,51	-3 333,8	-23,76	988,7	10,18
	3.1. Росіяни	4 264,8	60,14	-3 021,5	-26,61	1 243,3	17,53
	3.2. Етнічні меншини, крім росіян, у тому числі	57,7	2,20	-312,3	-11,66	-254,6	-9,72
	3.3. Євреї	-354,0	-21,13	-382,7	-78,70	-736,7	-87,67
	3.4. Білоруси	149,1	51,25	-164,2	-37,32	-15,1	-5,19
	3.5. Поляки	-144,1	-36,14	-75,1	-34,26	-219,2	-60,34
	3.6. Інші етнічні меншини, крім росіян, євреїв, білорусів, поляків	406,7	36,14	309,7	20,22	716,4	63,67

Таблиця 9. Етнічна структура населення України (в %)

		1959	1989	2001
1.	Все населення	100,00	100,00	100,00
2.	Українці	76,81	72,73	77,82
3.	Етнічні меншини:	23,19	27,27	22,18
	3.1. Росіяни	16,93	22,07	17,28
	3.2. Етнічні меншини, крім росіян, у тому числі:	6,26	5,20	4,90
	3.3. Євреї	2,01	0,95	0,21
	3.4. Білоруси	0,69	0,85	0,57
	3.5. Поляки	0,87	0,43	0,30
	3.6. Інші етнічні меншини, крім росіян, євреїв, білорусів, поляків	2,69	2,98	3,82

Таблиця 10. Структура етнічних меншин України (в %)

		1959	1989	2001
1.	Етнічні меншини:	100,00	100,00	100,00
	1.1. Росіяни	73,02	80,92	77,89
	1.2. Етнічні меншини, крім росіян, у тому числі:	26,98	19,08	22,11
	1.3. Євреї	8,65	3,46	0,97
	1.4. Білоруси	3,00	3,14	2,58
	1.5. Поляки	3,74	1,56	1,35
	1.6. Інші етнічні меншини, крім росіян, євреїв, білорусів, поляків	11,59	10,92	17,21

Таблиця 11. Структура етнічних меншин, окрім росіян, в Україні (в %)

		1959	1989	2001
1.	Етнічні меншини, крім росіян:	100,00	100,00	100,00
	1.1. Євреї	32,08	18,16	4,38
	1.2. Білоруси	11,10	16,43	11,66
	1.3. Поляки	13,87	8,19	6,09
	1.4. Інші етнічні меншини, крім росіян, євреїв, білорусів, поляків	42,95	57,22	77,87